

245

Broj: 02-01-38/21

Sarajevo, 20.01.2021. godine

Federacija Bosne i Hercegovine
KANTON SARAJEVO

PREMIJENI	20-01-2021	Broj priloga
Organizaciona jedinica	04	15/76

SKUPŠTINA KANTONA SARAJEVO

N/r predsjedavajućem SKUPŠTINE KANTONA SARAJEVO, gosp. Elvedinu Okeriću

PREDMET: Odgovor na zastupničko pitanje, zastupnika Harisa Zahiragića

Poštovani,

Na 32. radnoj sjednici Skupštine Kantona Sarajevo održanoj dana 05.01.2021. godine, u skladu sa članom 211. Poslovnika Skupštine Kantona Sarajevo, postavili ste pitanje:

-Koji je sadržaj programa „Zdravo odrastanje“, potpisanog između Ministarstva za obrazovanje, nauku i mlade, JU „Djeca Sarajeva“ i Asocijacije XY

-Koji je sadržaj priručnika, didaktičkog materijala, memorijskih kartica, postera i lutki, koji su navedeni u saopštenju za javnost, te da se dostave materijali

Projekt „Zdravo odrastanje u predškolskim ustanovama Kantona Sarajevo“ je sa realizacijom počeo 2019 godine sa ciljem da se unaprijede kvalitet programa zdravog odrastanja kao dio predškolskog odgoja i obrazovanja usmjerenog na socijalni i emocionalni razvoj djece od 4 do 6 godina.

Projekt je od samog početka njegove realizacije podržan od strane Ministarstva za obrazovanje, nauku i mlade Kantona Sarajevo a nedavno je finalizirana najznačajnija aktivnost projekta – kreiran je **Priručnik za odgajatelje** čije su autorice doc.dr. Dženeta Camović (Filozofski fakultet u Sarajevu – Odsjek za pedagogiju), prof.dr. Jasmina Bećirović (Pedagoški fakultet – Sarajevo), Nermina Fočak (odgajateljica JU „Djeca Sarajeva“) i Asocijacija XY. U kompletan proces izrade Priručnika te ostalih aktivnosti projekta je ispred Ministarstva za obrazovanje, nauku i mlade KS bila uključena Melisa Mizdrak, stručna savjetnica i psihologinja.

Priručnik namijenjen odgajateljima strukturiran u šest modula koji problematiziraju ključne teme o kojima je potrebno razgovarati sa djecom uzrasta od četiri do šest godina tokom njihovog odrastanja. Moduli su:

Moje tijelo u kojem će djeca: učiti o dijelovima tijela, tjelesnim sličnostima i razlikama, učiti o tome kako funkcionišu unutrašnji organi, kako voditi računa o svom zdravlju i ličnoj higijeni. Jedan od najvažnijih zadataka za koje će odgajatelji pronaći uputu i podršku u ovom modulu, jeste naučiti djecu da razviju poštovanje prema svom tijelu i da prihvataju i vole svoje tijelo.

Modul **Emocije** opisuje način na koji odgajatelji u vrtiću mogu podržati emocionalni razvoj djeteta, koji predstavlja jedan od najvažnijih procesa u razvoju ličnosti. Prepoznavanje, sposobnost imenovanja emocija i sposobnost suočavanja sa vlastitim emocijama i emocijama drugih ljudi, važne su vještine u životu svake osobe.

Modul **Odnosi sa drugima i prihvatanje različitosti** opisuje koliko je iskustvo odnosa sa drugima za djecu od posebnog značaja u predškolskom periodu. Vještine odnosa sa drugima i prihvatanje drugih i drugačijih djeca uče tokom odrastanja, s tim se nisu rodila. Zbog toga, u tom procesu trebaju odrasle osobe kao uzor, model i podršku, kako bi naučila graditi pozitivne odnose sa drugima, svakodnevno ih propitivati i o njima promišljati, kako razgovarati sa djecom o prijateljstvu te kako njegovati i poticati prijateljske odnose u grupi.

Modul **Spolnost i reproduktivno zdravlje** obuhvata teme koje su vezane za najčešća dječija pitanja pred kojima je svaki roditelj/odgajatelj u dilemi kako na njih odgovoriti. To su ona pitanja sa kojima nas djeca vrlo često iznenade, poput: Kako bebe dolaze na svijet? Otkud beba u maminom stomaku? Kako se bebe rađaju? Modul daje savjete o tome kako formulisati odgovore primjerene za djecu ovog uzrasta.

Modul **Prava i sigurnost djece** ukazuje na to da bez obzira što odrasle osobe (roditelji i odgajatelji) nadziru i brinu o njihovoj sigurnosti, djeca moraju također razviti vještine suočavanja sa različitim izazovima i biti spremna snaći se u nepoznatim ili rizičnim situacijama. S obzirom da djeca predškolske dobi nisu svjesna opasnosti kojima mogu biti izložena kao i njihovih posljedica, odgajateljima se ukazuje na načine na koje mogu sa djecom razgovarati o sigurnosti, samozaštiti, pravima i odgovornostima a da ih pri tome ne učine anksioznim. U modulu su također zastupljeni sadržaji vezani za pojavu vršnjačkog uznemiravanja kao i načine na koje se djecu može osnažiti da se nose s tim u svakodnevnim situacijama.

Modul **Vrijednosti, rodne i društvene norme** ukazuje na to koliko se u vrtiću važno baviti osvještavanjem rodni stereotipa, jer djeca rane dobi nisu samo aktivna u njihovom usvajanju već i reprodukciji kroz socijalnu interakciju sa vršnjacima.

Djeca se na način primjeren njihovom dobu te društvenom okruženju i kontekstu naše zemlje osnažuju tako što se stimuliše razvoj njihovog samopouzdanja, razvoj socijalnih i životnih vještina i uspostavljanja zdravih odnosa sa svojom porodicom i osobama iz okruženja (vršnjaci, odgajatelji). Program je usmjeren na prevenciju bilo kojeg oblika nasilja i promovira nultu toleranciju prema nasilju u društvu općenito.

Ovakav oblik edukacije je alat za sprječavanje bilo kojeg oblika nasilja, posebno prema djevojčicama i budućim ženama i Kanton Sarajevo može biti ponosan što će uskoro naši najmlađi kroz igru i zabavu sa educiranim odgajateljima, učiti kako da brinu o svom zdravlju. U jeku aktuelnih dešavanja u BIH i regiji vezanih za zlostavljanje mladih djevojaka i maloljetnica, JU "Djeca Sarajevo" preventivno reaguje obrazujući djecu od malih nogu o tome šta je primjereno a šta neprimjereno te kako i od koga potražiti pomoć i podršku na vrijeme.

Prilikom realizacije projekta smo sarađivali sa JU Djeca Sarajeva uz čiju podršku je sprovedena pilot radionica za odgajateljice (09.i 10. oktobra 2020.). Tom prilikom predstavljen im je program Zdravo odrastanje i sadržaj Priručnika a evaluacija radionice je pokazala da su odgajateljice u potpunosti zadovoljne programom te su iskazale želju da što prije započnu sa njegovom realizacijom u praksi.

Uz Priručnik, odgajateljice će dobiti lutke Hanu i Dadu, koje su kreirali korisnici Centra za mentalno zdravlje Odžak, a koje će učiniti realizaciju aktivnosti sa djecom još zanimljivijom. Lutke su dio Vrtičke kutije koja sadrži i dodatne materijale i resurse za rad sa djecom. U prilogu mail-a Prirucnik za odgajatelje te slike materijala.

PROJEKAT "ZDRAVO ODRASTANJE"

„Zdravo odrastanje” naziv je inovativnog programa namijenjenog djevojčicama i dječacima predškolskih ustanova sa ciljem njihovog osnaživanja i jačanja samopouzdanja kako bi u budućnosti mogli donositi informirane odluke i zaštititi svoje tijelo i zdravlje. Program promoviše nultu stopu nasilja i zasniva se na međusobnom poštovanju i uvažavanju, a predstavljen je na dvodnevnoj radionici namijenjenoj odgajateljicama iz vrtića JU Djeca Sarajeva koje su spremne na uvođenje inovacija u svoj rad i koje posjeduju veliko iskustvo u radu sa djecom. Na izradi programa radila je ekspertna grupa iz oblasti obrazovanja i zdravlja uz podršku Ministarstva za obrazovanje, nauku i mlade KS. Prema riječima programske menadžerice Asocijacije XY Tijane Medvedec Hodžić, ova organizacija već 19 godina radi na unapređenju edukativnih sadržaja iz oblasti zdravlja i zdravih životnih stilova u obrazovnom sistemu sa ciljem zaštite i očuvanja zdravlja svih građana i građanki Bosne i Hercegovine a posebno mladih ljudi. „Edukacija u oblasti zdravlja je prije svega pitanje ljudskih prava jer djeca i mladi ljudi imaju pravo da budu informirani, imaju pravo na obrazovanje i pravo na dostupne i dobno -prilagođene informacije o zdravlju. S tim u vezi, Asocijacija XY je 2019. godine započela projekt Zdravog odrastanja čija je svrha da se djeci predškolskog uzrasta od 4 do 6 godina omogući pristup kvalitetnim i dobno prilagođenim informacijama i edukativnom sadržaju u ovoj oblasti. Program ima za cilj da doprinese izgradnji životnih vještina djece,” pojašnjava Medvedec Hodžić. „Najvažniji proizvod programa je priručnik „Zdravo odrastanje” i predstavlja praktično pomagalo odgajateljima u predškolskim ustanovama za spovođenje programa. IZVJEŠTAJ O REALIZACIJI POLUGODIŠNJEG PROGRAMA RADA JU „DJECA SARAJEVA“ ZA PERIOD SEPTEMBAR 2020. - JANUAR 2021. GOD. 62 Sam Priručnik ima šest modula koji su međusobno povezani i imaju za cilj jačanje emocionalne inteligencije i sposobnosti za zdrav razvoj i uspostavljanje odnosa tokom života, razvijaju sposobnost empatije kod djece te doprinose razumijevanju

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
KANTON SARAJEVO
Javna ustanova «Djeca Sarajeva»
SARAJEVO

koncepta pristanka, ravnopravnosti, prava i poštivanja svojih i tuđih granica. Asocijacija XY od samog početka razvoja programa Zdravo odrastanje ima podršku Ministarstva za obrazovanje, nauku i mlade KS. S obzirom da je Priručnik Zdravo odrastanje upravo pilotiran među odgajateljicama predškolskih ustanova, do kraja godine ćemo raditi na njegovoj finalizaciji te planovima za uvođenje u sarajevske vrtiće.” Profesorica Filozofskog fakulteta sa Odsjeka za pedagogiju i članica ekspertne grupe “Zdravo odrastanje” Dženeta Čamović kaže da je istraživanje koje je sprovedeno u inicijalnoj fazi ovog projekta pokazalo da odgajatelji i odgajateljice imaju potrebu za dodatnom podrškom kada je u pitanju realizacija sadržaja zdravog odrastanja u vrtićima i da ima prostora za unapređenje. „S obzirom da program nudi inovativan pristup navedenim sadržajima, te da će odgajateljice imati na raspolaganju priručnik Zdravo odrastanje u predškolskim ustanovama, Vrtićku kutiju koja će predstavljati posebno iznenađenje, sa lutkama Hanom i Dadom koje djecu vode kroz planirane aktivnosti te dodatnim materijalima kao i edukacije, očekujemo zaista značajnu promjenu. Kontinuirana evaluacija koju planiramo provoditi u narednom periodu pokazat će i koliko smo u tome uspjeli.” Profesorica sa Pedagoškog fakulteta i članica ekspertne grupe “Zdravo odrastanje” Jasmina Bećirović mišljenja je da je uključivanje praktičara u kreiranje programa i priručnika neophodna komponenta procesa, ukoliko želimo da taj program i priručnik ima dimenziju funkcionalnosti i kvalitete. „Kvalitet se očituje u sinergiji različitih objektivnih i subjektivnih faktora u odgojno-obrazovnom procesu koji zadovoljavaju potrebe svih učesnika, dok se funkcionalnost odnosi na primjenjivost priručnika i programa u konkretnoj odgojno-obrazovnoj praksi. Upravo odgajatelji i odgajateljice, referirajući se na svoja pedagoško-psihološka znanja stečena inicijalnim obrazovanjem i kontinuiranim profesionalnim usavršavanjem, a posebno na svoja praktična iskustva u praksi su najbolji partneri za kreiranje programa i priručnika po mjeri djece,” kazala je Bećirović. „Predškolski period je vrijeme intenzivnog socijalnog i emocionalnog razvoja djeteta. Odgajatelji, kao i roditelji teže da razvijaju zdrav identitet djeteta, da ga pripreme za različite socijalne interakcije koje ga očekuju u budućnosti. Mi smo modeli koje djeca oponašaju i najuticajniji oblik socijalizacije, usvajanja ponašanja, vještina, vrijednosti, stavova. Sigurna sam da će priručnik naći svoje mjesto u vrtićima i porodicama jer kroz izazovne i zanimljive aktivnosti daje mogućnost da dijete bolje razumije svijet koji ga okružuje i pronađe svoje mjesto u njemu,” zaključila je odgajateljica iz JU Djeca Sarajevo i članica ekspertne grupe “Zdravo odrastanje” Nermina Fočak.

S poštovanjem,

DIREKTOR

Prof. Suanita Banda

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
KANTON SARAJEVO
Javna ustanova «Djeca Sarajeva»
SARAJEVO

Dostaviti:

- Skupština Kantona Sarajevo
- predsjedavajućem Skupštine Kantona Sarajevo
- zastupnicima Skupštine Kantona Sarajevo

Ministarstvo za obrazovanje,
nauku i mlade Kantona Sarajevo

Ministarstvo za obrazovanje, nauku i mlade Kantona Sarajevo,

Asocijacija XY Sarajevo

i

JU "Djeca Sarajeva"

potpisuju

Memorandum o razumijevanju

Član 1

Potpisnici ovog memoranduma, **Ministarstvo za obrazovanje, nauku i mlade Kantona Sarajevo, Asocijacija XY** sa sjedištem u Sarajevu i kancelarijom u Banjoj Luci i **JU "Djeca Sarajeva"** sa sjedištem u Sarajevu (Djeca Sarajeva) dogovorili su se o saradnji na realizaciji programa „Zdravo odrastanje u predškolskim ustanovama Kantona Sarajevo“.

Program se temelji na zajedničkim vrijednostima i misiji potpisnica koje su posvećene razvoju ličnosti i životnih vještina djece, njihovom osposobljavanju za kreativan odnos prema stvarnosti i slobodno ispoljavanje individualnosti. Briga za mentalno i fizičko zdravlje djece i njihovu dobrobit je suština ovog programa koji doprinosi operacionalizaciji ishoda iz Zajedničke jezgre cjelovitih razvojnih programa za predškolski odgoj i obrazovanje u Bosni i Hercegovini.

Član 2

Potpisnici Memoranduma o razumijevanju kao partneri dogovorili su se sljedeće:

1. Asocijacija XY će obezbjediti edukativni paket "Zdravo odrastanje" koji se sastoji od Priručnika za odgajatelje i vrtičke kutije sa dodatnim edukativnim resursima. Edukativni paket će Asocijacija XY distribuirati vrtićima JU "Djeca Sarajeva" u skladu sa raspoloživim budžetom.

2. Asocijacija XY će pružati podršku odgajateljima, u skladu sa njihovim potrebama, za provođenje programa Zdravo odrastanje, uključujući realizaciju edukacija a u skladu sa raspoloživim budžetom.
3. Asocijacija XY će razvijati edukativne materijale i aktivnosti za roditelje kao podršku odgajateljima u realizaciji programa "Zdravo odrastanje".
4. JU „Djeca Sarajeva“ će osigurati kontinuiranu provedbu programa „Zdravo odrastanje“ u okviru odgojnih grupa u 5. i 6. godini života u vrtićima u Kantonu Sarajevo.
5. JU "Djeca Sarajeva" će podržati aktivnosti Asocijacije XY koje za cilj imaju unapređenje kvalitete realizacije i praćenje rezultata programa Zdravo odrastanje u vrtićima.
6. JU "Djeca Sarajeva" će uključiti roditelje u program zdravog odrastanja njihove djece.
7. Ministarstvo za obrazovanje, nauku i mlade Kantona Sarajevo će pružati podršku Asocijaciji XY i JU "Djeca Sarajeva" u implementaciji aktivnosti i programa koji doprinose zdravom odrastanju djece u Kantonu Sarajevo.
8. Potpisnici Memoranduma o razumijevanju će raditi na jačanju zajedničke saradnje u najboljem interesu djece predškolskog uzrasta u Kantonu Sarajevo.

Član 3

Potpisnici Memoranduma o razumijevanju su odgovorni za aktivan doprinos u realizaciji ciljeva i aktivnosti navedenih u članu 1. i članu 2. ovog Memoranduma.

Član 4

Potpisnici Memoranduma o razumijevanju obavezuju se da će dijeliti informacije, ideje i iskustva u svrhu postizanja gore navedenih ciljeva i aktivnosti.

Član 5

Potpisnici Memoranduma o razumijevanju će podržavati realizaciju programa "Zdravo odrastanje" kroz iskreno partnerstvo, zajednički rad i međusobnu podršku, uključujući i online promociju aktivnosti i rezultata programa putem svojih web stranica, socijalnih mreža, medija i drugih kanala komunikacije.

Član 6

Ovaj Memorandum o razumijevanju je napravljen u šest (6) primjerka, po dva primjerka za svakog potpisnika. Potpisnici su saglasni sa svim članovima istog i potvrđuju saglasnost svojim potpisom i pečatom.

Član 7

Memorandum o razumijevanju stupa na snagu danom potpisivanja.

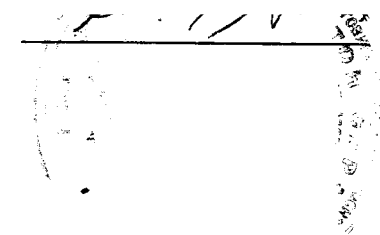
U slučaju da bilo koja od Strana potpisnica ima namjeru raskinuti ovaj Memorandum, o tome obavještava drugu Stranu putem pisanog obavještenja.

U slučaju raskida, odredbe ovog Memoranduma ostaju na snazi u pogledu aktivnosti saradnje čija je realizacija započeta u skladu sa ovim Memorandumom, ali nije završena u vrijeme njegovog prestanka.

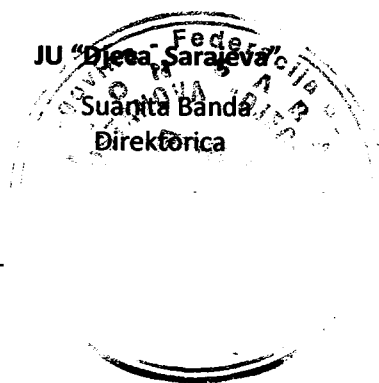
U Sarajevu, dana 01.12.2020.

**Ministarstvo za obrazovanje, nauku i mlade
Kantona Sarajeva**

Anis Krivić
Ministar

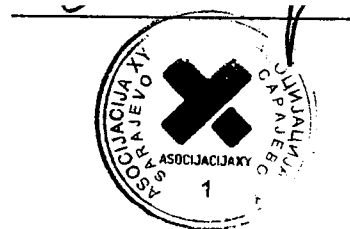
Broj protokola: 11/03-34-48352/20

Broj protokola: 02-01-840

Asocijacija XY

Emina Osmanagić
Direktorica

Broj protokola: 181/20